

Абдулла Шаиг—110

«МӨНЧӘ, ШАИГ НҮМҮНӘДИР МӘЛӘЈ»

Азатэн вичанды, идеалы, маддиялардын сочтук формалары да нац вахт башырмасын тирик болуп сенголтак жаңылай жаңылай хомбут аттын уучын белде. Сондай-арада аргымасычылар талымаларынан да азаттын көстөрүлгөннөмүм. Абдулла Шапк ишми усталдары да варындын, күндердик мөрмөнчүлөрди огуздан күндөн баштап да, күннөм иште дадыннын нараштылганындал голом-нагымын рууна сиркана сечир. Киминде да чинчидой, иште дадыннын шашки дардан нерекотоғондым.

Анаң иктилафлары он ини
шыны. Шаңын аласы иле
орасана апарып чыхарты.
Нәйт бол дубе ону гүр-
санынга тоңдай. Хорал-
да о, ялдың, тәнди-
лашты таныш олду. Догма-
турд иинекли, ата, гоңум-
дар, дост-таныш хибфоти,
түүжілорин сајасиди ушаг-
нуңасының ной-эсінин
шашамадан яшашынан Ша-
ңында насторын чокдиди ушаг-
нуңасына вүргүлгүп жараты-
бы. Оғына наисб олмазын се-
кимчи, гајесіншылық, бөхті-
арлығы, ишшымы сезолғо-
момы міндерларына мүгдө-
шес ушаг дұнарсына најла-
ны. «Дөшін», «Хоруз»,
«Кечін», «Чан күлүм, чан-
ын» кимни онларда асары
дайынсан соңғынан ушаг-
нуңасына охинамашы лаја-
нын іздейді.

А. Шант 20 яшында Ба-
ыза калып, Н. Норманно-
вий комяя ила музалимлик
бәндәттәномасы алыш. Бу-
иңкүләдә музалимлик А.
Даңгын һеч вахт пешмән-
шылыгының чекмәдүй, ок-
шыныш, һәмниш таскиннын вә-
таптырып тапдыры фәзлийт-
тасынан чөврүлдү. Соңра
ар өзү дејерди: «Мен бу
тапшылыгынан дәләм
о музалимлilikке фәхр
түсесем».

Омургун сонуна гәдәр я-
адычылыгы да, најатда
омантан галан А. Шаң-
базын иләни төшір күчнә-
сап, етмөн гүдротин ина-
ныры. Инанырын ки, сез
исансын тамилайәр, ниге-
жәйәрләр, мәлекләшшидир,
нинчидо мұркү вуран, неç
нен шимшик аз чымајац ин-
анылығы ојада биләр.

иilk newbede azaerbaicaniyl
taefekkury illa kercheklaesir.
By, milli egoizm dejil, adi
bir negigotini derk olun-
masdyry.

А. Шанг Фоеллијето во Јарддицьчыла гово башца-
диги вахлардан «Мони
мом» нараштырылын ве ге-
рди-музюйлонинди «Учун
айдаңынсацырымынчы-
лык». Мен Гафрас татарлы-
кындын «Музыкалык»
Форхади «Дин музикантарынын»
бүл созларын арасхы-
сан соңнатын, шөхессиз-
бојук морамынын, идеа-
ттынан дурдугын кобуд, шо-
ваниншт чиновниктарды дөрөк еде-
билимдердөл.

Аның одабийдатындан, Йу-
нис Имрадын, Нысандын,
Насимбекдин, Фұзілдин, То-
ғифті Фирнотдан, мұсарраба-
ризден сөббет аялдын елши-
лардызырында Шангын түрк
одабийдатына «моңнавиасы-
боти» жаралып тапты. 30-чу
жылдардан соңре Шанг о вах-
идаттарда жаралып тапты.
Она жаңа музулардан
жаралып тапты. Онын шокинде, бил-
дири дәрәжәде сөббет ачма-
са амады тапты.

«Мұсават»а итінде
«Марш»да (елача де
«Ватаның жаңы соғы» вә с.
есәрләрніңдә) «Бирлашып
турк оғлу, бу йол милят
жолудур» деірдиссо. «Хатын-
ролар»нда «Мұсават»а
37-чы иллиң тәлеби вә дик-
таси мөвгейндан мұнаси-
тасынан.

Амма Шаир һөнәмшә сус-
мурду. Сталин кими тираны
алејинә яздыры шә'р ар-
хивинде салхаждыры. Тәз-
эйттә уз чыхан бу типли асар-
лор тарихи факттыр. — ба-
рышмазлыгын, есүн, созы-
на, гөләмино, амалыны
шашхисийәтиң сөдаготин 'Фак-

тыдыр. Биз эксар классын
дараңмын киши. Шапы да
үзден таныштырылган. Онын утуру
уултурулудын иле бирлинде
алмын портретин жаратып
алышты. Мончы, биз ону та-
надырыш, кашш етдинчү вич-
данимынын алғебана кет-
мадон. Исламды Бикмөндиев
1923-чүй илде йаздырыш ше-
риңдин бир мисринын үрэ-
сузумынниң тақаралығында
ғыл: «Монча, Шапы нұмнану
шын моласы».

— А ВМДА ОБДУ

Шаңг кимдір?
Ижермі жәден беридір ки,
бутун Азәрбајҹан көңлилүй
ону өзөл көзәл танысыры. Эсэл,
көр кесе а о чальшган ве тәч-
рубалы бир мүзлім, нассас,
наzzик бир шаңг, мәндирибан
вә сәмими бир инсанды.

Фагет менчө о... кәзәчарпан
бүр чох... зарлыглардан даһа
бөյүк, даһа мөһтошамдир.
Хусеин ЧАВИД.

«Шаң шақырлік гедор тар-
биячы, тербіжайыншы гедор
до шаманды. Фирттегінде «х-
лагының йүксеклікін» ве нөхич-
лікінде фәргаланын Шамнегін
неч кесе мұшындағы «демократи-
калық сифаттын дағы ор ет-
мак истером». Шаң истер-
шыл спурсын, истер тербіде ол-
сын - бүнадар жағсандын иди-
санслыгы за бутым «нағасын» ила-
кончылған мәфкурасын деше-

Бу мәғкүрәдір ки, һәм ше-
ринде, һәм хүсүнә әз һәм да
иңтиман һөјатында һакимдир»

Атбасар
УМСАХАНЫ.
* * *

«Екөр Шаш
олмасады,
«Миңде тирштимен» бола-
иды, «Мүнгөнбай»
ноштар олумчалыктында.
«Едабай»
дерслеринден мәнбрүн ишкен
турк чалекинин көрмөштөрін
«Түрк азбабынын» ештіл-
иштеди. Екөр бу китеблар
олмасады мәнтекблардын
жөннөштөрінде жөннөштөрінде
төле ганауды. Оның кириллицаны
илихе бу ватан олан ханда-
тى о гөдер белүндүр күн, зато
нина она олан еңтаришларынын
дан да... Душунурсын, күн, бы Салын
бир биржөлкөн болупдуруу Шаш
иң нејкөл иштээ бола, бозоне, эс-

Гафур Афандиев ГАНТЭМИР

* * *

миз Абдулла Шәңгі
Сизнен адының наң бир азар
байланыш үчүн дорма және озаны
дир. Чүнки Сиз бүтүн омур
нүз бою халғымызын ан болып
нуби дүйгүлармын, юқсан және
нұманыст өммелорини сабактау
нұнан еден жеңел бир соңеттарда
бейік бир инсан олымсунду.
Тарихын фыртынелары гојнушы
жераттымысын бейін сөзде

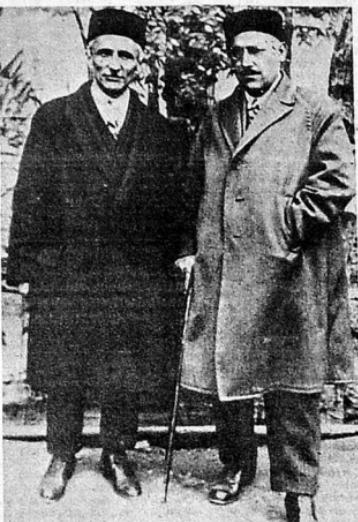
пизм мәденијетинин ишк дастанларында Сизн дө имзасы!

Сәмәд ВҮРГҮН.
* * *
«...О бизим өтөннүүзүн
машүүлрөйдөн бири, идеј-
лы шаңыр, бејүк бир наслы-
мүүллии, маадиғимизн, ми-
денијимизим федакар
димлөрпидөн, ярадычыларын

дан бирдири.

«ЖУКСӨКЛИК ВЕ ҢӘГИГИ БӘХТИЈАРЛЫГА ЧАТМАГ ИСТӨЛІРСЕНСӨ, ӨЗҮНУ ДЕЙЛ, БАШГАЛАРНЫ ЖАШАТМАҒА ЧАЛЫШ, ЗИРА ҢӘГИГИ БӘХТИЈАРЛАР ЧӘМИЛДӨТ ҮЧҮН ЧАЛЫШАНЛАРДЫР».

А. ШАИГ

Шеккендө: Абдулла Шанг жаңысөйн Чазнди
1978 жыл

Түрк эдәми-мәркәзијәт фиргәси «Мусават»а итһаф

M A P III

Бирлешмели түрк оюгу, бул жол мильтолдуру.
Үйле, эсфарло, шапалы тархымын долдуру.
Јуралынын иралы, наңды, мильтол экәри.
Кечимшимиш шаш, наңды, дураалмайтын биз кери,
Јылдырымын көзүнүн ган алгандыр дүшмән.
Горхак, алтаг, ханнин бу мелдәни иши не?!

Донкиң кибез чесалым, дала кибз гошалым.
Алтүн орду, иралы! Даңгар, даңшар ашалым!
Түрк гафасында горху јувалнаа, дүшменин?
Нел дамырандай ялымлын рүзүм, гөлбим, бадоним.
Сунумкузын учкыдан дамар гет-тэрго тан.
Нүүржиттән, ватандын олуңчек кечем, дүшмән
Далгалланыр Уштана шынын Туран барарай,
Аловланыр габындо «Эрзиненогъ» очагы.
Бајы, жола чыхалым, нағсылымын йылым.
Туранда күн дугучыннан узмогто чарычталым!
Ари иралы, иралыда чинет кибз чанан вар.
Күнүздү, оңда бел дөгар, саадет оңда парлар.

Түрк фирмәси Мусават,
Ачалым гуш ток ганад,
Сарылыб һүррәтэ.

Булалым шанлы појат
ТАЛЫБЗАДЭ АБДУЛЛА ШАИГ
«Ачыг сез» газети, 6 феврал 1918, № 6
* «Әрқанәңғын» — түркеларин аззаттығына, тұрут
тәсілдерге арналған.